

PLEC DE PRESCRIPCIONS TÈCNIQUES

**CONTRACTACIÓ DELS SERVEIS ARTÍSTICS DE
CONCEPTUALITZACIÓ I DISSENY DE L'EXPOSICIÓ I DE
L'OBRA ARTÍSTICA, RELATIUS A L'EXPOSICIÓ «PAPER
TEARS», PER LA PARTICIPACIÓ DE LA CULTURA CATALANA
A LA 61a EDICIÓ DE LA BIENNAL D'ART DE VENÈCIA 2026,
DINS DEL PROGRAMA «EVENTI COLLATERAL»**

Expedient G0833 N-1163/25 Claudia Pagès Rabal

Serveis artístics de conceptualització i disseny: «Paper Tears» Biennial Art Venècia 2026

ÍNDEX DE CLÀUSULES

1. OBJECTE DEL CONTRACTE	2
2. ANTECEDENTS I JUSTIFICACIÓ DE LA NECESSITAT DE CONTRACTAR	2
3. PLANTEJAMENT ARTÍSTIC	3
4. DURADA I CALENDARI	4
5. DESCRIPCIÓ DEL SERVEI	6
6. CONSIDERACIONS SOBRE L'ESPAI, SEGURETAT I ACCESSIBILITAT	8
7. PROPIETAT INTEL·LECTUAL	8
8. RODA DE PREMSA	10
ANNEXOS	11

1. OBJECTE DEL CONTRACTE

Aquest Plec de prescripcions tècniques té per objecte definir les característiques que regularan la contractació dels serveis artístics de conceptualització i disseny de l'exposició i l'obra artística per a l'exposició "*Paper Tears*", per la participació de la cultura catalana a la 61a edició de la Biennal d'Art de Venècia 2026, dins del programa "*Eventi collaterali*".

2. ANTECEDENTS I JUSTIFICACIÓ DE LA NECESSITAT DE CONTRACTAR

La Biennal de Venècia ha estat des de la seva inauguració, al 1895, un esdeveniment artístic de transcendència internacional. A partir de la Segona Guerra Mundial i, especialment, a partir de l'edició de 1999, ha estat a l'avantguarda de les noves tendències artístiques i de l'organització d'esdeveniments internacionals en les diferents disciplines de l'art contemporani (cinema, música, arts escèniques, arquitectura i arts visuals).

La Biennal d'Art de Venècia se celebra cada dos anys i presenta una acurada selecció de propostes d'art contemporani en tres seccions oficials: l'Exposició Internacional d'Art (ubicada al pavelló italià dels Giardini i a l'Arsenale), els pavellons nacionals (distribuïts entre els Giardini i diversos espais de la ciutat) i els "*Eventi Collaterali*", esdeveniments organitzats per institucions sense ànim de lucre, reconeguts oficialment per la Biennal i ubicats en diferents indrets de Venècia. L'Institut ha organitzat la participació de la cultura catalana a les edicions de la Biennal d'Art de Venècia dels anys 2009, 2011, 2013, 2015, 2017, 2019, 2022, 2024, i també organitza la participació a l'edició de l'any 2026.

Per a aquesta finalitat, l'Institut va convocar un procés de selecció el juny de 2025 per a triar el projecte representatiu de la participació de la cultura catalana a la 61a edició de l'Exposició Internacional d'Art de la Biennal de Venècia, dins el programa "*Eventi Collaterali*". Aquest procés es va desenvolupar en dues voltes mitjançant la intervenció d'un Jurat de reconegut prestigi, format per una presidència i sis vocals especialistes. A la primera volta hi van optar 18 propostes, de les quals 5 van passar a la següent fase. Posteriorment, a la segona volta se seleccionà la proposta guanyadora i les quatre finalistes. El veredict del Jurat ha estat formalitzat mitjançant una resolució del director de l'Institut de 28 de juliol de 2025, publicada al Tauler d'anuncis de l'entitat, en la qual s'aprova la concessió dels premis a les propostes seleccionades.

El projecte escollit pel Jurat és denominat "*Paper Tears*" i ha estat presentat per la comissària suïssa Elise Lammer i l'artista catalana Claudia Pagès Rabal. La proposta està adaptada al lema i temàtica escollida per la comissària Koyo Kouoh per a la Biennal d'Art 2026, "*In Minor Keys*"; En data 03.10.2025, es formalitzà el contracte de comissariat entre Elise Lammer i l'Institut. Posteriorment, s'ha determinat la contractació dels serveis artístics amb Claudia Pagès Rabal, mitjançant el procediment negociat sense publicitat, atenent criteris d'exclusivitat artística (art. 168.a.2 de la LCSP). La celebració d'aquest contacte es considera necessària per al compliment i realització dels fins institucionals de l'Institut Ramon Llull, ja que afavoreix la internacionalització de l'art i la creació cultural catalanes.

A la segona volta del procés de selecció de propostes de comissariat, de conformitat amb l'apartat 6.1 de les Bases, la comissària Elise Lammer va aportar al mateix expedient de referència 7KNHKTBS un compromís de participació de l'ens de producció associat, signat per Sergi Botella Llongueras, director de la Fundació privada AAVC, pel qual autoritzava en nom de l'entitat indicada a incloure el projecte anomenat "Claudia Pagès Rabal" al projecte comissarial "*Paper Tears*", per participar a la segona volta, i en cas que la proposta guanyés la selecció, es comprometia a fer-hi participar l'entitat com a ens de producció associat. De conformitat amb el precepte citat de les Bases, aquesta participació s'articulava «*mitjançant un contracte específic seguint la normativa de la Llei 9/2017, de 8 de novembre, de contractes del sector públic*».

3. PLANTEJAMENT ARTÍSTIC

"*Paper Tears*" s'estructura a partir de dues corrents que s'entrellacen: l'arxiu i el poema, el text inscrit amb làsers i el text parlat, un temps aparentment estàtic però fragmentari i un temps topològic que es desplega a l'espai. Làsers projecten marques d'aigua del segle XV i dibuixos propis a les parets; una pantalla LED ondulant mostra cossos i textos en moviment, mentre una composició sonora amb veus i percussions distorsionades ressona físicament en el cos dels visitants.

El concepte de dualitat, un aspecte crucial de la recerca contínua de Claudia Pagès Rabal, s'explora aquesta vegada a través de la rica història de les marques d'aigua o filigranes que es creen durant el procés de fabricació de paper i la seva transició de l'aigua dolça a l'aigua salada, teixint noves connexions entre allò que és visible i allò que roman sota la superfície.

L'artista catalana es centra en marques d'aigua conservades a l'arxiu del Museu Molí Paperer de Capellades amb papers que es remunten al segle XII, i que abasten des del nord d'Itàlia fins a Espanya. La proposta posa en tensió aquest ric arxiu de filigranes històriques, que s'aconseguien donant la forma desitjada a un fil de plata o coure que es cosia sobre el sedàs de la forma o motlle per a la fabricació de paper, amb una col·lecció de dibuixos propis, sorgits de marques d'aigua originals que l'artista amplia i anima en projeccions. Aquests dibuixos conviuran a l'espai amb una composició sonora i una videoinstal·lació, en una dramaturgia sincronitzada.

Pel que fa a les obres exposades, la instal·lació combina tres elements principals:

- **Projecció d'animacions amb làsers:**

Sis animacions o intervencions lumíniques emeses per projectors làser, que estaran suspesos de les bigues del sostre del pavelló, tres a cada costat, mostraran diverses escenes elaborades per Pagès. Aquestes es basen en filigranes històriques de l'arxiu de paper del Museu Molí Paperer de Capellades, que s'animen donant pas a projeccions de dibuixos de l'artista, escanejats i animats com si fossin *flipbooks*. Es produeixen tres actes en què el vídeo, el so i les projeccions làser se sincronitzen amb precisió.

– **Videoinstal·lació / Videoescultura:**

Al centre del l'espai expositiu, a terra, hi ha una videoescultura composta per una gran pantalla LED sobre una estructura metàl·lica ondulada on es magnetitzaran les unitats de pantalla LED flexibles que Pagès utilitza a les seves obres artístiques. La videoescultura és allargada i reflecteix la longitud de la claraboia de la nau expositiva, establint un diàleg subtil entre l'arquitectura i el seu reflex il·luminat.

– **Paisatge sonor:**

El so i la veu formaran l'element immaterial que unificarà tota la instal·lació. La peça sonora en si mateixa està formada per veus enregistrades i elements de percussió produïts musicalment.

Per tal de garantir la correcta visualització de l'obra i de l'espai expositiu, una **plataforma-mirador** co-dissenyada per l'artista i els responsables del disseny expositiu permet als visitants observar la instal·lació des d'una perspectiva elevada, revelant les capes, els nivells i els components entrelaçats de l'obra des de múltiples punts de vista.

"Paper Tears" s'alinea profundament amb la temàtica de la 61a edició de la Biennal d'Art de Venècia, titulada *"In Minor Keys"*, proposada per la comissària Koyo Kouoh. El projecte es materialitza en una instal·lació de múltiples capes que, tant de manera literal com metafòrica, sintonitza amb les "tonalitats menors" a través del so, la llum i la narrativa.

L'**Annex I** recull la descripció general de l'exposició i el seu marc conceptual. L'**Annex II** conté la descripció de les obres i el disseny expositiu inicial. Aquests continguts s'han extret de la proposta presentada en el procés de selecció comissarial i vinculen a l'artista en desenvolupar els treballs de conceptualització i disseny de l'exposició i l'obra artística.

4. DURADA I CALENDARI

La prestació efectiva del servei anirà des de la data de formalització del contracte fins al 4 de desembre de 2026, després que s'hagi clausurat la 61a edició de la Biennal d'Art de Venècia. El calendari d'execució del contracte és el següent:

Ord.	Activitat	Moment (període o data)
1	Lliurament dels materials tècnics per a la producció de les obres exposades	Octubre – novembre de 2025
2	Conceptualització de l'obra (escriptura del guió audiovisual i dibuix dels gràfics per a les projeccions làser)	Octubre – novembre de 2025
3	Visita tècnica a l'espai expositiu i co-disseny de la plataforma de visualització amb l'estudi d'arquitectura designat	Octubre – novembre de 2025

4	Briefing del projecte a la dissenyadora gràfica designada per part de l'artista i comissària i treball artístic intern per desenvolupar la identitat gràfica del projecte	Octubre – novembre de 2025
5	Finalització escriptura de guió “ <i>Paper Tears</i> ”, localitzacions i càsting <i>performers</i> i veus	Desembre de 2025
6	Lliurament del projecte expositiu final a La Biennale	10 de gener de 2026
7	Lliurament del material per al catàleg oficial de la Biennial	19 de gener de 2026
8	Briefing del projecte a l'ens de producció de les obres artístiques i planificació de la producció artística	Gener de 2026
9	Supervisió de la identitat gràfica aprovada per l'IRL als materials expositius i a la comunicació externa de la mostra	Gener de 2026
10	Assajos amb els <i>performers</i> , filmació de la peça de vídeoart (interiors i exteriors), gravació de la composició sonora, proves tècniques del prototip (plataforma, làsers, pantalla i sincronització)	Febrer – març de 2026
11	Lliurament dels materials de premsa a La Biennale	13 de febrer de 2026
12	Roda de premsa de presentació del projecte a Barcelona	25 de març de 2026 (data pendent de confirmació)
13	Post-producció d'àudio i vídeo de l'obra artística	Abril de 2026
14	Direcció i supervisió de la implementació de les obres artístiques a l'espai expositiu	27 d'abril – 5 de maig de 2026
15	Dates de la pre-inauguració a Venècia	6, 7 i 8 de maig de 2026
16	Passi previ de premsa i inauguració a Venècia	7 de maig de 2026
17	Inici de l'exposició	9 de maig de 2026
18	Participació al programa públic de l'exposició	9 de maig – 22 de novembre de 2026
19	Fi de l'exposició	22 de novembre de 2026
20	Desmuntatge de l'exposició	23 – 27 de novembre de 2026
21	Transport de tornada de les obres artístiques a Barcelona	27 de novembre – 4 de desembre de 2026

5. DESCRIPCIÓ DEL SERVEI

A les taules següents es descriu el servei en els anys 2025 i 2026.

Serveis artístics de conceptualització i disseny de l'exposició i l'obra artística

Durant l'any 2025

Conceptualització de la proposta formal, disseny i desenvolupament de la proposta.

Seguiment del projecte executiu de l'exposició i de l'execució del projecte, en coordinació amb l'equip tècnic de l'IRL, en el marc del pressupost de producció establert. Inclou assistència de forma periòdica a les reunions de control i coordinació convocades per l'IRL.

Planificació i organització de l'equip artístic per a dur a terme les diferents fases de l'obra artística, incloent les projeccions làser, la instal·lació de vídeo i el paisatge sonor.

Seguiment del contacte amb els col·laboradors, equip artístic i proveïdors principals que formaran part del projecte.

Coordinació dels diferents tècnics que duran a terme la producció tècnica i artística de les obres que formen part de l'exposició, incloent les projeccions làser, la instal·lació de vídeo i el paisatge sonor, així como la seva dramaturgia sincronitzada.

Durant l'any 2026

Seguiment del projecte executiu de l'exposició i de l'execució del projecte, en coordinació amb l'equip tècnic de l'IRL, en el marc del pressupost de producció establert. Inclou assistència de forma periòdica a les reunions de control i coordinació convocades per l'IRL.

Seguiment del contacte amb els col·laboradors, equip artístic i proveïdors principals que formaran part del projecte.

Planificació i organització de l'equip artístic per a dur a terme les diferents fases de l'obra artística, incloent les projeccions làser, la instal·lació de vídeo i el paisatge sonor.

Coordinació dels diferents tècnics que duran a terme la producció tècnica i artística de les obres que formen part de l'exposició, incloent les projeccions làser, la instal·lació de vídeo i el paisatge sonor, així como la seva dramaturgia sincronitzada.

Seguiment del muntatge de l'exposició a Venècia.

Participació a la roda de premsa del projecte a Barcelona, i a tots els requeriments de comunicació, protocol i premsa que proposi l'IRL i a Venècia.

Presència a Venècia durant els dies previs professionals i la inauguració de l'exposició del 6 al 10 de maig.

Preparació dels textos i imatges necessaris pels següents suports: web i catàleg de la biennal, web del projecte, material de sala del projecte i d'altres que resultin necessaris per la difusió de l'exposició.

Col·laboració en les accions de difusió (rodes de premsa, entrevistes, etc.) i comunicació en premsa i xarxes socials. Els drets de reproducció, comunicació pública i distribució dels enregistraments de vídeo i àudio, a través de qualsevol mitjà, s'assignaran a l'IRL, només per a funcions d'arxiu, recerca, educació i promoció, incloent la difusió a través del web de l'IRL.

Donar a conèixer en tot moment el contingut de l'exposició a l'IRL de manera fefaent (obres, textos, etc...) abans de la seva producció.

Proposar i participar de forma activa en el programa d'activitats associades a l'exposició (programa públic), així com en les rodes de premsa i els actes de promoció internacional que l'IRL consideri adients.

La previsió d'execució del servei per part de l'artista es divideix en les següents tres fases:

2025

Fase 1

Conceptualització inicial del projecte "*Paper Tears*", incloent l'escriptura del guió.

Dibuix dels gràfics dels làsers i co-disseny de la plataforma i de l'estructura del suport audiovisual.

Despeses derivades de l'adquisició de material tècnic per a les proves d'execució de l'obra artística.

Despeses derivades del viatge de prospecció a Venècia per a la definició prèvia del projecte i de la reserva de l'allotjament per a la inauguració.

2026

Fase 2

Concepció de la peça de videoart del projecte, incloent la direcció de les filmacions dels tres actes de la composició de vídeo.

Concepció de la composició sonora que forma part de l'obra (paisatge sonor).

Fase 3

Creació tipogràfica i edició de la peça de videoart, incloent la creació dels subtítols i el muntatge audiovisual.

Direcció i supervisió de la implementació de les obres artístiques a l'espai expositiu.

Despeses derivades dels viatges a Venècia per a la supervisió de la implementació i la inauguració de la mostra.

6. CONSIDERACIONS SOBRE L'ESPai, SEGURETAT I ACCESSIBILITAT

La concepció d'una exposició i obra artística que empri sistemes de projecció i il·luminació que utilitzin altes freqüències d'intermitència, quan s'apliquin a la producció dels dissenys, pot provocar marejos, malestar, desorientació i incomoditat a les persones visitants de l'exposició. En alguns casos, es podrien arribar a produir atacs d'epilèpsia fotosensible. Per aquest motiu, el plantejament del disseny descartarà llums intermitents amb alta freqüència, i les previsions relatives a elements amb làsers i la seva operativa es plantejaran de forma que amb la seva disposició i potència no puguin causar afectacions a la salut.

S'ha previst inicialment que l'exposició es dugui a terme a la nau Cucchini («*Docks Cantieri Cucchini*»), una construcció de maó i fusta del segle XIX reformada situada a l'illa de San Pietro di Castello, a l'est de Venècia. Sens perjudici que la ubicació de l'exposició canviés més endavant i les possibles itineràncies d'aquesta, i tot i trobar-se en un entorn urbà amb abundants barreres arquitectòniques, el disseny de l'exposició ha de complir amb les mesures d'accessibilitat bàsiques per permetre que persones amb mobilitat reduïda puguin visitar la proposta artística sense resultar discriminades. Igualment, evitar en el disseny que hi hagi elements sortints o punxants reforçarà la seguretat de totes les persones visitants.

En aquests aspectes, es respectaran les previsions del Reial decret 193/2023, de 21 de març, i el Reial decret 314/2006, de 17 de març (Codi Tècnic de l'Edificació, en concret el Document bàsic DB-SUA 9 «*Seguretat d'utilització i accessibilitat*»). A més, tenint en compte que l'espai està situat a Venècia, en cas que la legislació italiana prevegi estàndards més exhaustius i d'acord amb les indicacions que puguin proporcionar les autoritats italianes, s'aplicarà amb prioritat aquesta altra normativa, especialment la Llei 13/1989, de 9 de gener («*Disposizioni per favorire il superamento e l'eliminazione delle barriere architettoniche*»), i el Decret del ministre de treballs públics 236/1989, de 14 de juny («*Prescrizioni tecniche necessarie e garantire l'accessibilità, l'adattabilità e la visitabilità degli edifici [...]*»). En els casos d'itinerància de l'exposició s'aplicarà la legislació més restrictiva, entre la normativa espanyola i la de la localització física de la mostra.

Finalment, en el disseny es preveurà que tots els elements que emprin electricitat pel seu funcionament tindran un consum responsable, per a major respecte al medi ambient i els objectius de zero emissions fixats per l'òrgan organitzador de la Biennal. També es tindran en compte les indicacions d'estalvi d'energia del Codi Tècnic de l'Edificació (DB-HE).

7. PROPIETAT INTEL·LECTUAL

L'artista cedeix a l'Institut els drets de propietat intel·lectual d'explotació, reproducció, distribució, comunicació pública i transformació dels continguts relatius a la conceptualització i disseny de l'exposició i obra artística «*Paper Tears*», per a la participació de la cultura catalana a la 61a edició de la Biennal d'Art de Venècia 2026 dins el programa *Eventi Collaterali*, sens perjudici dels drets morals que ostenti l'artista per la seva condició d'autora, de les estipulacions previstes en la relació jurídica de l'IRL amb la comissària Elise Lammer, i de la consideració dels drets de propietat intel·lectual relatius a l'obra artística un cop aquesta s'hagi produït mitjançant la intervenció de l'ens productor.

De conformitat amb l'anterior, els drets d'explotació sobre els treballs realitzats en compliment d'aquest contracte (els continguts de la conceptualització i disseny de l'exposició i obra artística, però també textos, conferències, rodes de premsa, etc. relatius a "*Paper Tears*"), en tant que es puguin considerar com una obra de propietat intel·lectual d'acord amb la legislació espanyola vigent, **seran cedits a l'Institut, en exclusiva pel temps que duri l'exposició i les seves possibles itineràncies, sempre que sigui amb la finalitat de promocionar, promoure i divulgar la proposta guanyadora a la Biennal d'Art de Venècia 2026 dins el programa *Eventi Collaterali*, i possibilitar la producció,** sens perjudici de les transmissions de dades entre l'artista, la comissària i l'ens productor.

En aquest cas, l'Institut disposarà en exclusiva, amb abast mundial, dels drets de reproducció, distribució, comunicació pública, transformació (incloses la traducció i l'adaptació), totalment o parcialment, de forma conjunta o separada, en qualsevol modalitat d'explotació que l'Institut consideri necessària i suport coneguts, inclosos la retransmissió i l'enregistrament televisius i inclosos els suports gràfics, fonogràfics, videogràfics, digitals, audiovisuals, tractament de dades, suports o sistemes multimèdia (DVD, CD interactius, xarxes digitals i/o telemàtiques tipus Internet), tot això respectant els drets morals de l'autora, pel temps que duri l'exposició i les seves possibles itineràncies. Això no obsta que l'artista pugui fer difusió del projecte artístic mentre duri l'exposició i les possibles itineràncies, sempre que sigui amb les mateixes finalitats.

Per altra banda, **quan finalitzi l'última de les itineràncies, aquests drets sobre les obres esmentades seran cedits a l'Institut de manera no exclusiva**, amb abast mundial i per la durada màxima prevista en el Reial decret legislatiu 1/1996, de 12 d'abril, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei de propietat intel·lectual espanyola (TRLPI), **sempre que sigui amb la finalitat de promocionar, promoure i divulgar la proposta guanyadora a la Biennal d'Art de Venècia 2026 dins el programa *Eventi Collaterali*** en tots els formats, analògics i digitals (incloses les Bases de Dades) que l'Institut consideri adients.

L'artista autoritza l'Institut perquè aquest pugui autoritzar l'ús dels drets de propietat intel·lectual no exclusius indicats abans a terceres persones, públiques o privades, en la forma i amb la durada que determinin l'Institut i aquestes terceres persones, sempre que sigui amb la finalitat de promocionar, promoure i divulgar la participació de la cultura catalana a la Biennal d'Art de Venècia 2026 dins el programa *Eventi Collaterali*. L'Institut informará prèviament a l'artista sobre les possibles cessions de drets.

L'artista declara poder transmetre amb plena llibertat a l'Institut els drets d'explotació, incloent els de les creacions dels seus col·laboradors si s'escau, responent en cas contrari davant l'Institut o qualsevol tercera persona de tot tipus de reclamacions relacionades amb l'autoria i/o els drets d'explotació econòmica.

L'Institut es compromet a reconèixer l'autoria dels treballs de l'artista en les promocions i comunicacions públiques que realitzi de l'exposició.

Es preveu la possibilitat que l'obra artística resultant sigui adquirida pel Departament de Cultura mitjançant la Col·lecció Nacional d'Art Contemporani. Els detalls d'aquesta adquisició es determinaran a la negociació i s'establiran al contracte entre l'artista i l'Institut.

Amb la finalitat de promocionar, promoure i divulgar la proposta guanyadora a la Biennial d'Art de Venècia 2026, l'Institut es reserva el dret de posar a disposició del públic part dels continguts relatius a la conceptualització i disseny de l'exposició i obra artística "*Paper Tears*" en llicències CC (*Creative Commons*) prèvia consulta amb l'artista, amb tipus de llicència compatibles amb les condicions d'exclusivitat o no exclusivitat indicades abans.

8. RODA DE PREMSA

L'artista es compromet a realitzar una roda de premsa a Barcelona en data provisional de 25 de març de 2026 (pendent de confirmació) en la mesura que l'organització de l'esdeveniment de la Biennial ho permeti, en les dates i horaris acordats amb l'IRL, així com col·laborar en les activitats promocionals que es pactin de mutu acord.

ANNEXOS

Annex I: Descripció general de l'exposició i marc conceptual

Paper Tears es desplega a través d'una dramaturgia de dos corrents: un arxiu i un poema; un text inscrit i un text pronunciat; paraules i cos en moviment. El projecte examina un temps que, tot i que aparentment sembla estàtic, opera de manera discontinua, en contrast amb un temps que es mou topològicament, plegant-se i desplegant-se en l'espai.

Aquests dos corrents s'inspiren l'un en l'altre, desenvolupant-se tant conceptualment com en els aspectes formals de la proposta de Pagès Rabal per a la participació de la cultura catalana a la Biennial d'Art de Venècia 2026. A les parets de l'espai expositiu, els làsers inscriuen marques d'aigua i dibuixos del segle XV animats per l'artista; a nivell del terra, una pantalla LED ondulant que reflecteix la longitud de la claraboia mostra text i cossos en moviment. A l'espai, un paisatge sonor format per veus enregistrades i percussions distorsionades actua com a contrapart acústica de l'entorn visual, que reacciona a la pantalla LED i a la projecció làser, gairebé com un ressò que uneix la llum, la imatge i l'arquitectura de l'espai.

Dos Corrents: *underflow* & *overflow*

El concepte de doble corrent – *underflow* i *overflow* – és un aspecte crucial en la investigació de Claudia Pagès Rabal. Aquests corrents visibles i ocults es converteixen en un espai on es creuen el conscient i l'inconscient i les seves violències. Amb *Paper Tears*, Claudia Pagès Rabal proposa explorar més a fons aquestes dualitats a través de la història de les marques d'aigua i la seva circulació entre l'aigua dolça i l'aigua salada, teixint noves connexions entre allò que és visible i allò que roman sota la superfície.

Si en les projeccions làser els dos corrents es despleguen entre arxius i topologies, en les composicions musicals i vocals es mouen entre la informació i les estructures del llenguatge, entrelaçades amb la poesia. En el vídeo, aquests corrents esdevenen alhora espacials i conceptuals: la pantalla serveix simultàniament com a superfície per inscriure text i com a pla reflectant on el paisatge i la coreografia s'intersequen sota la claraboia de la nau expositiva, jugant amb múltiples capes i les arquitectures de l'espai.

El llarg interès de Claudia Pagès Rabal per les filigranes és alhora històric i profundament personal. Va créixer en una llar dedicada a la fabricació de paper, i l'artista recorda com obria cartes que contenien delicades filigranes de coure, mentre esperava la seva mare a la fàbrica de paper. Aquests dibuixos de coure es cosien als motlles utilitzats per formar el paper. A mesura que la pasta humida s'assentava sobre el motlle, les fibres que jeien sobre filferro restaven de menor densitat que la resta, deixant una empremta fantasmal, visible només després d'assecar-se i en posar-se a contrallum. A *Paper Tears*, aquestes empremtes s'escanegen a partir de marques d'aigua conservades a l'arxiu del Museu Molí Paperer de Capellades amb papers que es remunten al segle XII, i inclouen marques d'aigua que abasten des del nord d'Itàlia fins a Espanya.

Les marques d'aigua van aparèixer per primera vegada al segle XIII, després de l'expansió de la fabricació de paper per la Mediterrània. Tot i que les primeres fàbriques de paper d'Europa es van establir a Xàtiva (València) al segle XI, els conflictes polítics i l'escassetat de material sota la Corona d'Aragó van fer que la producció es desplaçés cap a l'est. Itàlia, i en particular Venècia i Gènova, aviat esdevingueren pioneres del comerç, transformant el paper en una mercaderia central de l'intercanvi cultural i jurídic. En aquesta xarxa de rutes fluvials, el paper circulava juntament amb idees, contractes i codis, superfícies inscrites d'autoritat, propietat i regulació.

Pagès Rabal se centra a les filigranes del segle XV perquè coincideixen amb un moment crucial en la transformació de la Península Ibèrica en un lloc de profunda colonització. El període en què els europeus cristians van completar l'anomenada "reconquesta" del que avui és territori espanyol coincideix amb l'anomenat "descobriment" d'Amèrica per Colom. Ambdós esdeveniments van contribuir al declivi del comerç mediterrani històric entre comunitats musulmanes, jueves i cristianes, reorientant-lo cap a un projecte de comerç (necro)colonial transatlàntic. Impulsat per una nova visió monolítica de la identitat hispanocristiana, aquest canvi va establir les bases d'estructures d'explotació duradores.

Paper Tears: On els Cossos i els Símbols Repensen la Història

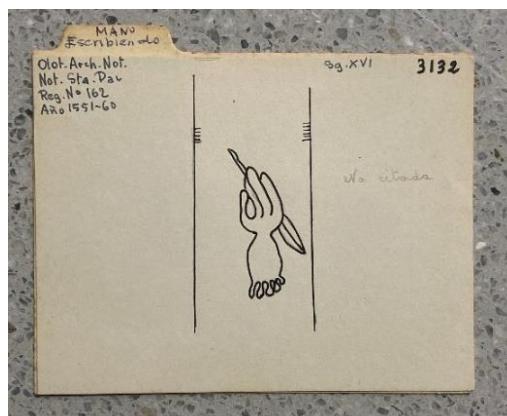
A *Paper Tears*, Pagès Rabal posa en tensió aquest ric arxiu de filigranes històriques amb una col·lecció de dibuixos propis, així com una composició sonora i un vídeo.

Aquest projecte ofereix enfocaments simultanis per afrontar la història: d'una banda, símbols, imatges, text i poesia naveguen per un llenguatge que busca evitar quedar atrapat sota formes de dominació, explorades a través de material d'arxiu, llocs situats i text històric. D'altra banda, una dimensió més sensual i encarnada es desplega a través d'una composició sonora, amb l'ús d'un *subwoofer* i baixes freqüències, creant vibracions que ressonen físicament a través dels cossos i l'espai, i en un vídeo en què coreografies específiques per a mans i cossos amplien visualment aquesta ressonància corporal.

Els dibuixos de Pagès Rabal han sorgit de marques d'aigua originals, transformant-se en noves filigranes especulatives (autònomes) que muten entre formes suposadament duals. Un cop ampliades i animades contra les parets de l'espai expositiu, juntament amb composicions sonores ressonants i un vídeo coreogràfic, aquestes conviden a compromisos més imaginatius, alhora que desafien les lectures convencionals de la història.

Paper Tears: Visió No-Lineal i el Potencial de la Curació

Les topologies de Pagès Rabal es resisteixen el pensament lineal i dualista, concebut peces d'art que ofereixen formes de curació temporal. Per curació, entén gestos i imatges que són alhora poètics i efectius. Basant-se en el concepte de cronopolítica *queer* d'Elizabeth Freeman per respondre a un llegat de dominació que continua impactant i reprimint individus a tota la conca mediterrània avui dia, *Paper Tears* proposa un enfocament no lineal i en sintonia política amb el material d'arxiu. Amb *Paper Tears*, aquesta visió va més enllà d'un optimisme simplista; l'artista i comissària creuen que les contranarratives només poden sorgir de les esquerdes, *en filigrane*, quan es desestabilitzen les línies temporals fixes. En afluixar el control de la història lineal, *Paper Tears* proposa crear espai perquè emergeixin històries passades per alt i noves formes de connexió.

Annex II: Descripció de les obres i disseny expositiu inicial

Paper Tears consisteix en **projeccions d'animacions amb làsers**, una **instal·lació de vídeo o videoescultura** i un **paísatge sonor** que formen una **dramatúrgia sincronitzada**.

1. Projecció d'animacions amb làsers

Sis projectors làser estaran suspesos de les bigues del sostre de l'espai expositiu, tres a cada costat. L'obra es desenvolupa en diverses escenes, cadascuna composta per tres actes en què el vídeo, el so i les projeccions làser se sincronitzen amb precisió. Al primer acte, els làsers inscriuen marques d'aigua del segle XV a les parets. En començar el segon acte, aquestes filigranes s'animen, donant pas a projeccions de dibuixos de la artista, escanejats i animats com si fossin *flip-books*. El tercer acte explorarà un tractament més abstracte de la llum làser, encara en desenvolupament. Les filigranes s'agrupen per tipus – mans, torres, caps – i es projecten segons l'arc narratiu de cada escena. Cada escena presenta el seu conjunt d'animacions i intervencions lumíniques, entreteixides amb text, veu i imatges per formar una dramatúrgia cohesiva.

Acte 1: Marques d'aigua d'arxiu

Pagès Rabal ha escanejat una sèrie de marques d'aigua històriques de l'arxiu de paper del Museu Molí Paperer de Capellades i les ha programat al sistema làser per ser projectades dins de la instal·lació.

Interessada en una tecnologia típicament associada amb la precisió, l'armament o l'espectacle, l'artista la transforma com un instrument d'arxiu de la llum. Allò que abans només era visible a contrallum ara es veu a través de la llum. Com *graffittis* en moviment, aquests rastres mai no s'assenten; rebutgen la permanència. Un arxiu mòbil.

Acte 2: Dibuixos topogràfics

Allà on el llenguatge escrit i parlat arriba als seus límits, Pagès Rabal recorre a dibuixos, diagrames, pissarres i formes topològiques per crear un espai performatiu més enllà del llenguatge. Resistint-se a les dualitats rígides que prevalien en el context sociopolític mediterrani del segle XV, utilitza aquests dibuixos per convidar a una manera de pensar més dialèctica, contradictòria i no binària. Aquestes formes són fluides i canviants, i es neguen a ser reduïdes a binaris feixistes simplistes. Pagès Rabal anima els seus dibuixos mitjançant un procés deliberadament fràgil: els esbossa a mà en quaderns com *flip-books*, i després els escaneja i seqüència amb el programa làser per donar-los vida dins de la instal·lació.

Acte 3: Llum que fa mal

Per al tercer acte, l'artista investiga les propietats materials de la llum làser. El sistema làser funciona dirigint un únic *beam* a través d'una sèrie de miralls controlats per galvanòmetre, que desvien ràpidament la llum per traçar línies i formes. D'aquesta manera, les imatges es construeixen a partir del moviment repetit d'un sol punt a través de l'espai. Aquest principi de generar dibuixos mitjançant la multiplicació de punts i la desviació controlada forma la base dels experiments de llum en aquesta part de la instal·lació.

Atesa l'alçada de 5,4 metres de l'espai expositiu, les projeccions làser ocuparan l'espai per sobre dels 3 metres, flotant al nivell superior, metafòricament posicionades entre l'aigua dolça i l'aigua salada, fent ressò de la condició suspesa de la nau expositiva.

2. Videoinstal·lació o videoescultura

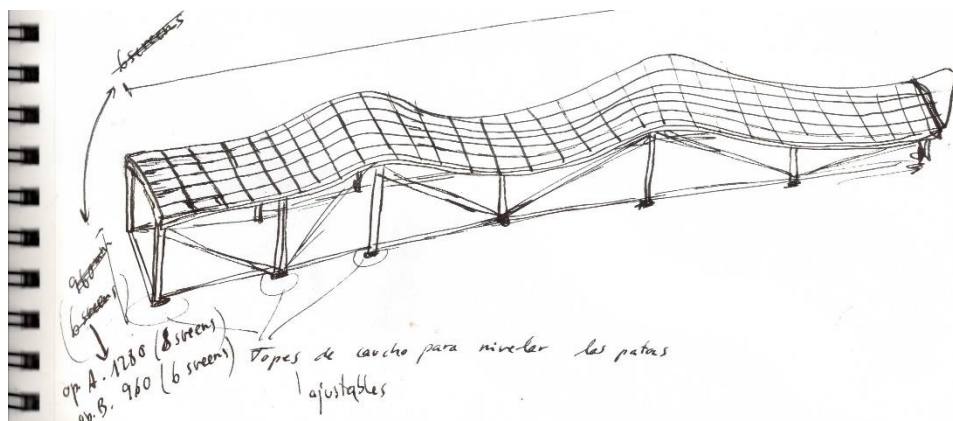
Al centre de la nau expositiva, a terra, hi ha una pantalla LED construïda sobre una estructura metàl·lica ondulada on es magnetitzaran les pantalles LED. La pantalla és allargada i reflecteix la longitud de la claraboia de la nau expositiva, establint un diàleg subtil entre l'arquitectura i el seu reflex il·luminat.

Pantalla i estructura

L'interès de Pagès Rabal per les pantalles LED rau en la seva presència material: a diferència de les projeccions digitals, els LED tenen massa i mortalitat. Parpellegen, moren i cauen, i es poden soldar de nou. Les pantalles LED fan material allò que en la projecció i el vídeo s'ha tornat immaterial. Amb les pantalles LED, una imatge és un píxel tangible.

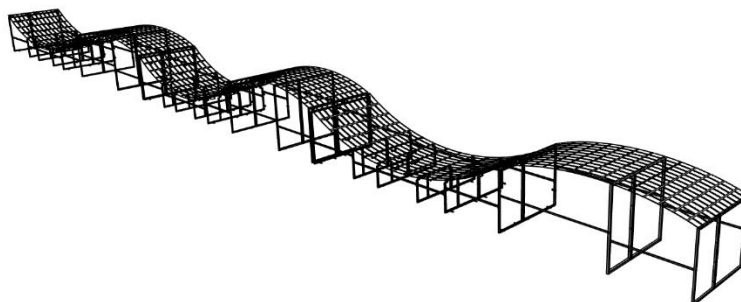
Per a les seves videoescultures, Pagès ha estat utilitzant pantalles flexibles amb imants que adapta a les seves estructures en un procés completament fabricat.

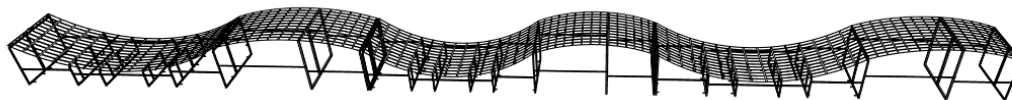
Les dimensions de la pantalla / videoescultura seran aproximadament: 11,00 m de llargada i 1,50 m d'amplada, amb una alçada que fluctuarà entre 40 i 85 cm. La superfície total podrà variar en un 20% durant el procés de conceptualització i disseny.

L'estructura és de metall i es pot desmuntar en diverses parts per transportar-la com un *Meccano*, a trossos. Les potes estan equipades amb peus de goma ajustables per anivellar l'estructura amb el terra. Els peus de goma també protegiran la pantalla en cas d'*acqua alta*.

Les pantalles estan magnetitzades a la part superior de l'estructura. Sota l'estructura es col·loquen les fonts d'alimentació i les targetes. Es dissenyarà un passacables protegit per portar tots els cables de manera segura a la plataforma on s'emmagatzemarà el reproductor multimèdia.

Dramatúrgia

El vídeo també s'estructurarà en una dramatúrgia d'escenes amb tres actes cadascun, seguint làsers i so. En els actes 1 i 2, el so i els làsers seran els protagonistes, i la pantalla serà el lloc per al text i el context.

Si les veus que s'escolten a la peça sonora proporcionaran accents i cadències en la manera de recitar, la pantalla actuarà com a superfície per a la seva traducció. Una superfície d'ajuda a la lectura on el text es mourà com en un corrent. Si tant en els actes 1 com 2 la pantalla és per al text, a l'acte 2 Pagès Rabal utilitza la pantalla com un espai situat, on el paisatge i les aigües dialogaran amb la narració, fent que el text s'inscriui en els paisatges gravats.

En l'acte 3, el cos serà el protagonista. Els làsers i el so cauran en un espai més abstracte, mentre que el vídeo esdevindrà més coreogràfic: amb ballarins realitzant una coreografia que es filmarà des de dalt amb guies i *travellings*, responent a la forma allargada de la pantalla.

Tècnica de filmació

Pagès Rabal ha treballat amb càmeres de 360 graus per capturar múltiples perspectives, fragmentar cossos i situar punts de vista. A *Paper Tears*, l'artista vol seguir un procés de treball que va començar a la seva última pel·lícula *Five Defence Towers* (2025), en què va col·locar una càmera sobre una guia que es movia verticalment. Per a *Paper Tears*, l'artista té previst canviar el moviment de la càmera per tenir una imatge permanentment zenital que es mou horitzontalment, com si estigués suspesa sobre la pantalla.

Per a l'acte 2, les càmeres es fixen a la panxa de drons per oferir una vista zenital completa que funciona com a *travelling* en exteriors.

L'acte 3 es filma en interiors construint guies per controlar els *travellings* en escenes. L'artista vol crear suports per a càmeres que es penguin del sostre de l'estudi de gravació i que continguin un conjunt de tres càmeres disposades horitzontalment. Això generarà tres arxius de vídeo que coincidiran amb l'horitzontalitat de la pantalla i es podran editar des de múltiples perspectives.

La pantalla LED es muntarà sobre una estructura baixa que convida a la visualització de prop des de dalt. A la part posterior lateral de l'espai expositiu, una plataforma elevada permet als visitants seure i observar la instal·lació des d'una perspectiva elevada, revelant les capes, els nivells i els components entrelaçats de l'obra des de múltiples punts de vista.

3. Paisatge sonor

El so i la veu formaran l'element immaterial que unificarà tota la instal·lació. La peça sonora en si mateixa està formada per veus enregistrades i elements de percussió produïts musicalment.

Acte 1. Trencant el temps per associació

A través d'un joc d'associació, s'elaborarà una composició vocal en capes amb diversos intèrprets. Interactuaran amb les marques d'aigua projectades pels làsers, posant-les en context, situant-les en el temps, per establir les regles d'un joc basat en l'associació, desmembrant el temps històric de les marques d'aigua per revelar la seva discontinuïtat i jugant amb aquells significants que desencadenen i ens afecten avui.

Aquesta gravació es produirà en un estudi de so i s'arranjarà com un cor, explorant ritmes, accents i cadències que se superposen entre si.

La capa musical d'aquesta part es basarà en la generació de textures i gravacions de camp: gravacions de carrer, tocar papers, obrir calaixos...

Acte 2. Història en espiral entre aigües

Aquesta part es conceptualitzarà com una peça sonora i musical. A l'Acte 2, el text s'escriurà seguint una dramaturgia per a diverses veus i una narrativa que es desenvolupa al llarg de quatre escenes, mentre que la part musical anirà de la mà del text, essent composta alhora que es defineix com es recita el text, de manera molt semblant a una opereta.

La part musical s'interpretarà amb una bateria per descompondre els sons rítmics del 4/4, microfonant i processant els seus sons per convertir una obra rítmica en una de les atmosferes produïdes. Exemple: el bombo estarà microfonat i cada vegada que es toqui, el seu so serà processat per alterar-ne les freqüències.

La peça sonora i musical es produirà en col·laboració amb Nara Is Neus, productora musical barcelonina amb qui l'artista ha col·laborat en els darrers anys, juntament amb una bateria.

Acte 3. Subpercussió

Si a l'Acte 2 la música va de la mà del text recitat, a l'Acte 3 la música s'alinejarà amb la coreografia que es mostrarà a la pantalla. En col·laboració amb una bateria i *nara is neus*, Pagès Rabal dissenyarà un paisatge sonor en què la percussió interromp els seus ritmes habitualment nets i lineals, empenyent la composició cap a freqüències més baixes, bronzits i ressonàncies. La percussió lenta pot desorientar el temps lineal, mentre que les vibracions profundes del *subwoofer* ancoraran la instal·lació, ressonant físicament a través dels cossos dels espectadors.

Conscients de les limitacions acústiques de l'espai expositiu, l'equip proposarà un sistema sobradament planificat, col·locant estratègicament altaveus i *subwoofers* per garantir que el so viatgi verticalment per l'espai, des de la terra fins al sostre.

Annex III. Imatges representatives de la proposta

*Vistes de l'exposició i obra artística instal·lades a l'espai expositiu
(renders de previsualització provisionals)*

*Vistes de l'exposició i obra artística instal·lades a l'espai expositiu
(renders de previsualització provisionals)*